

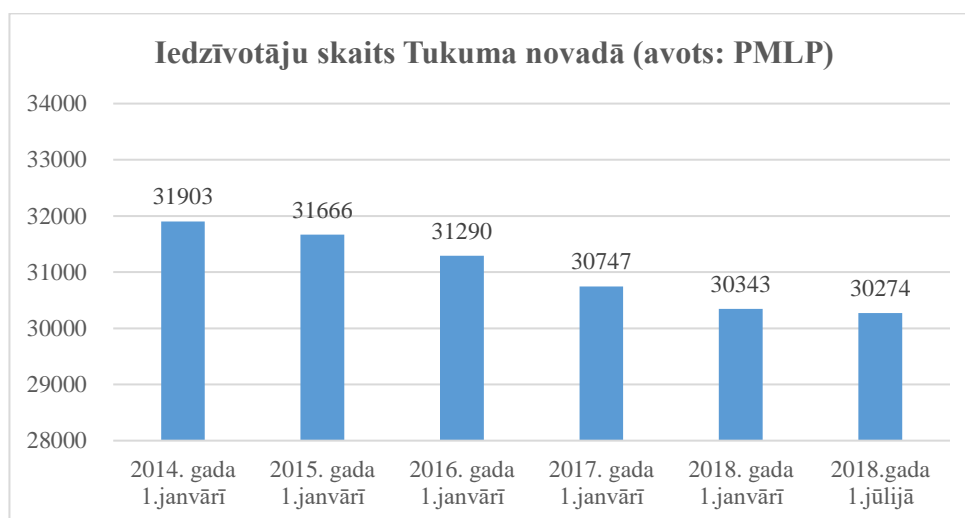
Paskaidrojuma raksts pie Tukuma novada pašvaldības 2019.gada budžeta

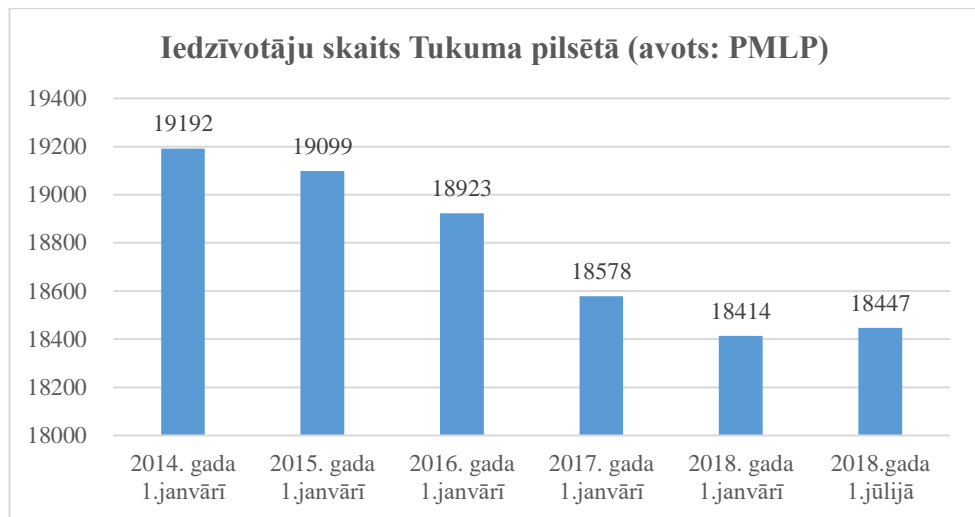
Novada ekonomiskā un sociālā situācija, pašvaldības uzdevumi saimnieciskajā gadā un trijos turpmākajos

Tukuma novada pašvaldība ir vienota administratīvi teritoriāla vienība, kas sastāv no Tukuma pilsētas, Degoles pagasta, Džūkstes pagasta, Irlavas pagasta, Jaunsātu pagasta, Lestenes pagasta, Pūres pagasta, Sēmes pagasta, Slampes pagasta, Tumes pagasta un Zentenes pagasta. Tukuma novada administratīvais centrs – Tukuma pilsēta.

Iedzīvotāji

Pēc Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (turpmāk – PMLP) datiem 2018. gada 1. jūlijā Tukuma novadā ir reģistrēti 30 274 iedzīvotāji (sk. 1.attēlu), kas ir 1.4 % no iedzīvotāju skaita Latvijā kopumā. Tukuma pilsētā reģistrēti 18 447 iedzīvotāji, kas ir 60,9 % no kopējā iedzīvotāju skaita novadā un pilsētā. Iedzīvotāju skaita izmaiņas Tukuma novadā tāpat kā valstī pēdējos gados ir negatīvas – iedzīvotāju skaits kopš 2014. gada ir samazinājies par 5,1% (1629 iedzīvotāji). Pilsētā arī novērojams iedzīvotāju skaita samazinājums šajā periodā, taču tas ir mazāks – 3,9% (745 iedzīvotāji). Kā arī pēdējā pusgada laikā iedzīvotāju skaits pilsētā ir palielinājies par 33 iedzīvotājiem. Valstī apskatītajā periodā iezīmējas līdzīga situācija – iedzīvotāju skaits kopš 2014. gada 1. janvāra ir samazinājies par 79 232 jeb 3,63 %.

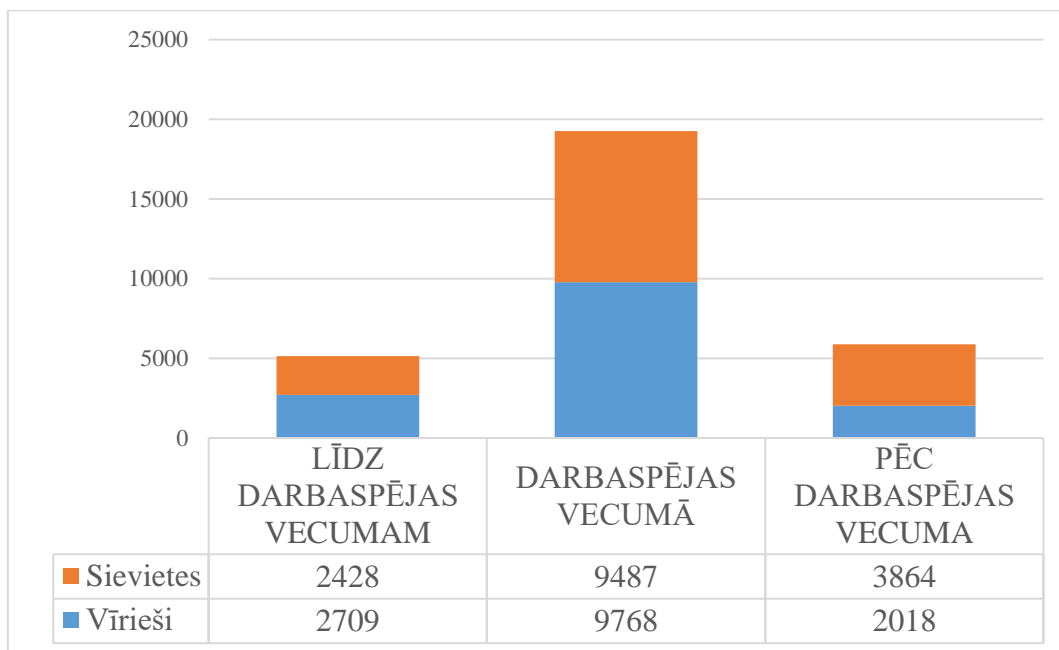

1.attēls. Iedzīvotāju skaita izmaiņas Tukuma novadā no 2014. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 1. jūlijam,

Avots: PMLP

2018.gadā Tukuma novadā reģistrēti 282 jaundzimušie, kas ir par 13 mazāk nekā iepriekšējā gadā. Taču faktiski pēc dzīvesvietas novadā deklarēti 319 bērni, kas dzimuši 2018. gadā, un 318 bērni, kas dzimuši 2017. gadā. Tukuma novada dzimtsarakstu nodaļā reģistrēti 533 mirušie (par 46 mazāk nekā 2017. gadā) un 183 laulības (par 2 mazāk nekā 2017. gadā).

2.attēlā attēlota Tukuma novada iedzīvotāju vecuma un dzimuma struktūra 2018.gada 1.jūlijā. Kā liecina PMLP dati, visvairāk Tukuma novadā iedzīvotāju ir darbaspējas vecumā (19 255 iedzīvotāji jeb 63,6%). Pēc darbaspējas vecuma ir 5882 iedzīvotāji (19,4%), kas ir par 745 iedzīvotājiem jeb 15.5 % vairāk kā līdz darbaspējas vecumam (5137 iedzīvotāji jeb 19,4%). Līdz ar to Tukuma novadā līdzīgi kā valstī kopumā ir aktuāla sabiedrības novecošanās, tomēr novadā iezīmējas pozitīvāka tendence kā valstī, Tukuma novada ir par 1,8% lielāks iedzīvotāju īpatsvars līdz darbaspējas vecumam.

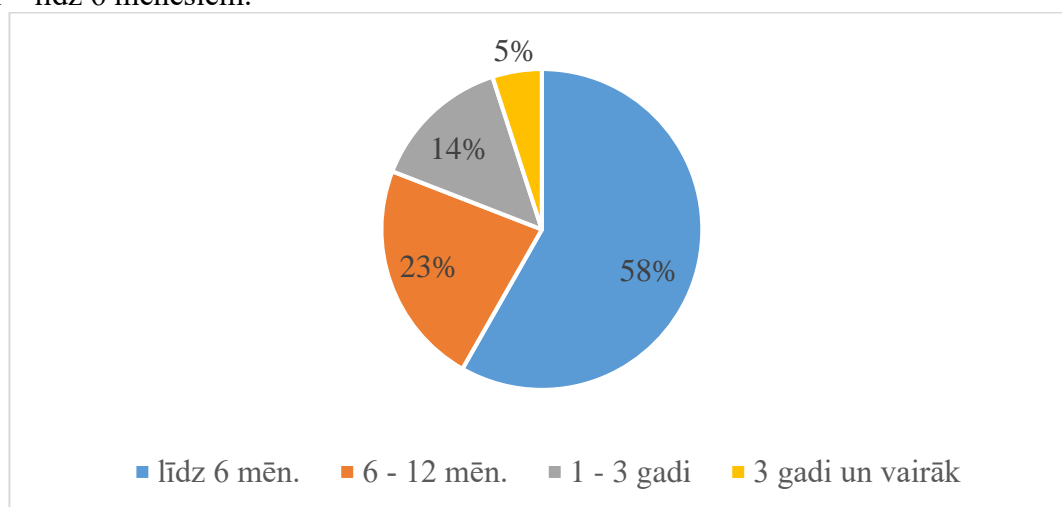
2.attēls. Tukuma novada iedzīvotāju vecuma un dzimuma struktūra 2018.gada 1.jūlijā

Avots: PMLP

Nodarbinātība, bezdarbs un darba samaksa

Kā liecina Nodarbinātības valsts aģentūras dati (turpmāk – NVA), Tukuma novadā bezdarba līmenis pēdējā gada laikā ir samazinājies. 2018.gada 30. novembrī bezdarba līmenis bija 4,9% (843 bezdarbnieki), bet 2017.gada 30. novembrī 5,1%. Līdzīga tendence ir valstī kopumā. Bezdarba līmenis valstī šajā laika posmā samazinājies no 5,1% līdz 4,8%.

Saskaņā ar NVA datiem (sk. 3.attēlu) uz 2018.gada 31.novembri visvairāk ir tie bezdarbnieki, kuri bez darba ir līdz 6 mēnešiem (491 bezdarbnieks jeb 58% no kopējā bezdarbnieku skaita), 191 bezdarbnieks (23%) bez darba ir no 6 līdz 12 mēnešiem, 119 bezdarbnieki (14%) bez darba ir no 1 līdz 3 gadiem, bet 42 – 3 un vairāk gadus. Salīdzinot ar 2017.gadu, samazinājies ir to bezdarbnieku skaits, kas bez darba ir 6 līdz 12 mēnešus, bet palielinājies to bezdarbnieku skaits, kas bez darba ir īslaicīgi – līdz 6 mēnešiem.

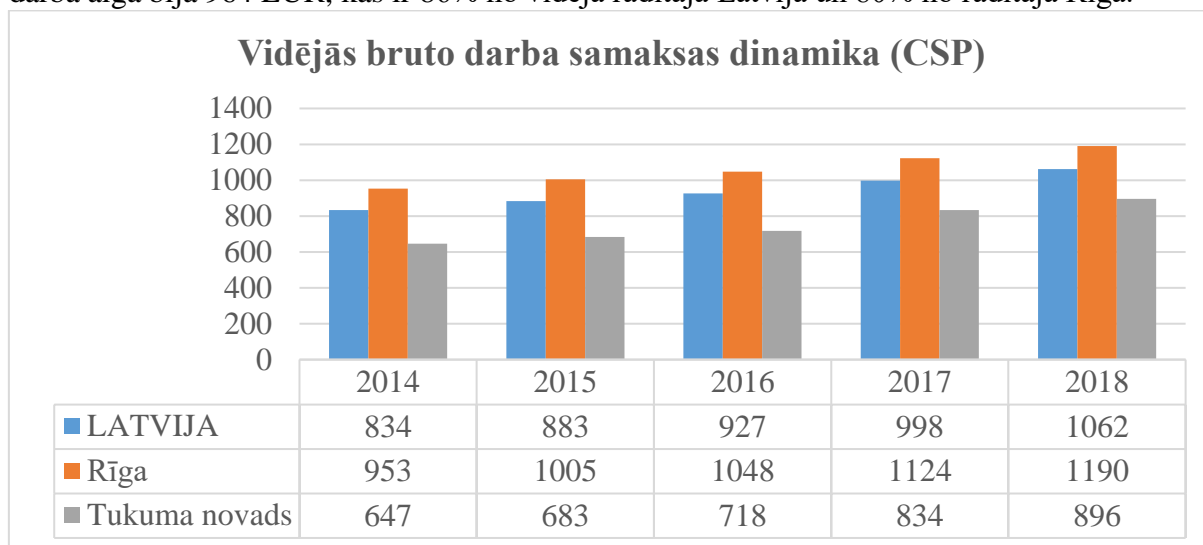

3. attēls. **Bezdarbnieku skaita sadalījums Tukuma novadā pēc bezdarba ilguma 2018.gada 31. novembrī**

Avots: NVA

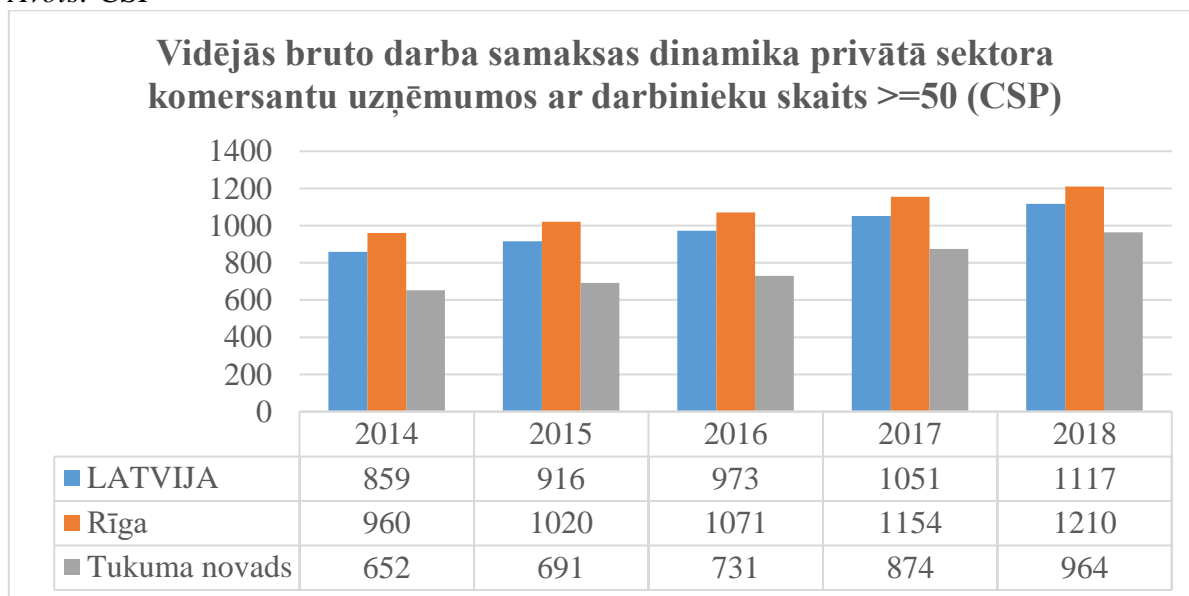
Atbilstoši NVA mājaslapā pieejamajai informācijai Tukuma filiālē 2018. gadā katru mēnesi bija aktuālas vidēji 116 vakances. Lielākais vakanču skaits iezīmējas vasaras sezonas sākumā – 167 vakances maijā un 156 vakances jūnijā, kas norāda uz zināmu sezonālīti darbinieku pieprasījuma. 2018. gada griezumā visvairāk brīvo vakanču ir bijis šādās profesiju grupās: kvalificēti strādnieki un amatnieki – 25%; vienkāršās profesijas – 19%; pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki – 18,7%; kvalificēti lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības darbinieki – 13,4% un iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri – 11%. Pozitīva tendence ir tā, ka liela daļa darbinieku tiek meklēti tieši jomās, kur nepieciešama kvalifikācija, kas paver iespējas saņemt labāku atalgojumu un norāda uz uzņēmējdarbības attīstību.

Saskaņā ar jaunākajiem Centrālās statistikas pārvaldes (turpmāk – CSP) datiem par atalgojumu Tukuma novadā, Rīgā un valstī 2018. gada pirmajos trīs ceturkšņos bruto vidējā alga publiskajā un privātajā sektorā (privātajā sektorā tiek analizēti tikai uzņēmumi, kuros nodarbināti vismaz 50 darbinieki) sasniedz 896 EUR, kas bija 84% no vidējās algas Latvijā un 75% no vidējās algas Rīgā (skat. 4. attēlu). Privātā sektora uzņēmumiem ar darbinieku skaitu ne mazāku par 50 vidējā bruto darba alga bija 964 EUR, kas ir 86% no vidējā rādītāja Latvijā un 80% no rādītāja Rīgā.

4. attēls. Vidējās bruto darba samaksas dinamika (CSP)

Avots: CSP

5. attēls. Vidējās bruto darba samaksas dinamika privātā sektora komersantu uzņēmumos ar darbinieku skaits sākot no 50

Avots: CSP

Analizējot datus par periodu sākot no 2014. gada Tukuma novadā ir vērojamas pozitīvas tendences gan algu absolūtajā pieaugumā, gan algu attiecībā pret rādītājiem Rīgā un valstī (skat. 1. tabulu). Salīdzinot ar 2014. gadu kopējais vidējās algas rādītājs ir pieaudzis par 39% jeb 250 EUR, un privātajā sektorā pat par 48% jeb 312 EUR. Apskatītie dati uzrāda pozitīvo tendenci salīdzinājuma ar algām valstī un Rīgā. Vidējās algas atšķirība kopš 2014. gada ir samazinājusies no -22% līdz -16% salīdzinot ar Latviju un no -32% līdz -25% salīdzinot ar Rīgu. Privātajā sektorā vidējās algas atšķirība kopš 2014. gada ir samazinājusies no -24% līdz 14% pret Latviju un no -32% līdz -20% pret Rīgu.

1.tabula

Vidējās bruto algas atšķirības Tukuma novadā attiecībā pret Rīgu un Latviju

Vidējās bruto algas atšķirības Tukuma novadā attiecībā pret Rīgu un Latviju (CSP)					
	2014	2015	2016	2017	2018
Pavisam (bez privātā sektora komersantiem ar nodarbināto skaitu <50)					
Pret Latviju	-22%	-23%	-23%	-16%	-16%
Pret Rīgu	-32%	-32%	-31%	-26%	-25%
Privātā sektora komersantiem ar nodarbināto skaitu >= 50					
Pret Latviju	-24%	-24%	-25%	-17%	-14%
Pret Rīgu	-32%	-32%	-32%	-24%	-20%

Avots: CSP

Apskatītie CSP dati ļauj secināt, ka vidējās algas publiskajā sektorā un statistikā ietvertajos komersantos arvien vairāk tuvojas valsts un Rīgas vidējam līmenim. Īpaši pozitīva ir tendence privātajā sektorā, kur izaugsme ir bijusi vēl straujāka.

Uzņēmējdarbība

Uzņēmējdarbības vide Tukuma novadā saistās ar dažādām nozarēm, taču saskaņā ar Lursoft datiem visnozīmīgākā no tām ir apstrādes rūpniecība (skat. 2. tabulu), kurā strādājošie uzņēmumi veido 42% no visa Tukuma novada uzņēmumu apgrozījuma. Tai seko mazumtirdzniecība – 13%; būvniecība – 12%; lauksaimniecība – 8%; mežsaimniecība – 5% u.c. Arī pēc nodarbināto skaita apstrādes rūpniecība ir 1. vietā novadā salīdzinot ar citām nozarēm. Turklāt, tās radītais apgrozījuma īpatsvars ir ievērojami lielāks par tās nodarbināto īpatsvaru, kas norāda uz nozarē strādājošo uzņēmumu iespējām radīt augstāku pievienoto vērtību un atbilstoši maksāt labākas darba algas.

**Nozaru sadalījums pēc apgrozījuma un darbinieku skaita
Tukuma novadā 2017. gadā**

Nozare	Nozaru īpatsvars kopējā novadā reģistrēto uzņēmumu apgrozījumā (%)	Nozaru īpatsvars kopējā novadā reģistrēto uzņēmumu darbinieku skaitā (%)
Apstrādes rūpniecība	42,3%	30,1%
Mazumtirdzniecība	13,0%	12,8%
Būvniecība	11,8%	9,7%
Lauksaimniecība	8,5%	10,4%
Mežsaimniecība	5,0%	3,9%
Vairumtirdzniecība	4,8%	1,9%
Kravu pārvadājumi un pasažieru transports	3,7%	6,3%
Auto un moto vairum/mazumtirdzniecība un remonts	1,8%	3,1%
Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	1,6%	0,7%
Pārējās nozares	7,4%	21,1%

Avots: Lursoft

Jāatzīmē, ka vairāki nozīmīgi uzņēmumi datus netiek atspoguļoti, jo nav reģistrēti Tukuma novadā, piemēram, SIA "Daiļrade koks" Tukuma ražotne, kas vēl vairāk akcentētu apstrādes rūpniecības nozīmi, un SIA "RIMI LATVIA", SIA "MAXIMA Latvija", AS "Kesko Senukai Latvia" un citi mazumtirdzniecības uzņēmumi, kas būtiski ietekmētu mazumtirdzniecības nozares īpatsvaru. Kā arī vēl citi uzņēmumi, kuru filiāles darbojas novadā. Tomēr atspoguļotā statistika ir vērā ņemama analizējot kopējo situāciju un plānojot dažāda veida atbalstu uzņēmējdarbībai budžeta vai Eiropas fondu ietvaros. Lielāko uzņēmumu sarakstā iekļuvušie uzņēmumi atspoguļo apstrādes rūpniecības nozīmi Tukuma novadā - 9 no lielākajiem uzņēmumiem darbojas apstrādes rūpniecības jomā (skat.3. tabulu).

Lielākie Tukuma novadā reģistrētie uzņēmumi pēc apgrozījuma 2017.gadā

Nr.	Uzņēmums	Darbības joma	Apgrozījums 2017.gadā, EUR	Pret 2016.gadu
1	Tukuma Piens, AS	Piena pārstrāde un siera ražošana	53 186 134	16%
2	Skonto Plan Ltd, SIA	Metāla konstrukciju un to sastāvdaļu ražošana	32 373 887	61%
3	SKONTO BŪVE, SIA	Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība	25 413 099	Nav datu
4	Puratos Latvia, SIA	Cita veida augļu un dārzeņu pārstrāde un konservēšana	21 738 473	-1%
5	DGR solutions, SIA	Pārējā mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos	18 803 784	21%
6	Stiga RM, SIA	Mežizstrāde	16 548 536	23%
7	Vilomix Baltic, SIA	Lauksaimniecības dzīvnieku barības ražošana	15 972 197	31%
8	DEKŠŅI, SIA	Mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros	13 188 122	4%

		galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku		
9	CSK STEEL, SIA	Metāla konstrukciju un to sastāvdaļu ražošana	8 940 615	-4%
10	TUKUMA STRAUME, AS	Lauksaimniecības dzīvnieku barības ražošana	8 772 269	-5%
11	EMJ Metāls, SIA	Mehāniskā apstrāde	8 009 776	74%
12	VĪTOLI AMI, SIA	Mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku	5 000 496	16%
13	TELMAS, SIA	Elektroapgādes un telekomunikāciju sistēmu būvniecība	4 701 923	44%
14	Mega Wood, SIA	Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana	4 606 766	2.33 reizes
15	Lauksaimniecības pakalpojumu piensaimnieku kooperatīvā sabiedrība "RAIBAĻAS"	Lauksaimniecības izejvielu, dzīvnieku lopu, tekstilizejvielu un pusfabrikātu vairumtirdzniecības starpnieku darbība	4 602 523	nav datu
16	AMATNIEKS, SIA	Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība	4 295 411	24%
17	KOMFORTS INDUSTRIES, AS	Centrālapkures radiatoru un katlu ražošana	4 286 681	-18%
18	Tukuma slimnīca, SIA	Slimnīcu darbība	4 231 460	0%
19	Agrera, SIA	Plaša sortimenta preču vairumtirdzniecības starpnieku darbība	3 909 763	8%
20	LINDSTROM PRODEM, SIA	Darba apģērbu ražošana	3 816 592	29.65 reizes

Avots: Lursoft

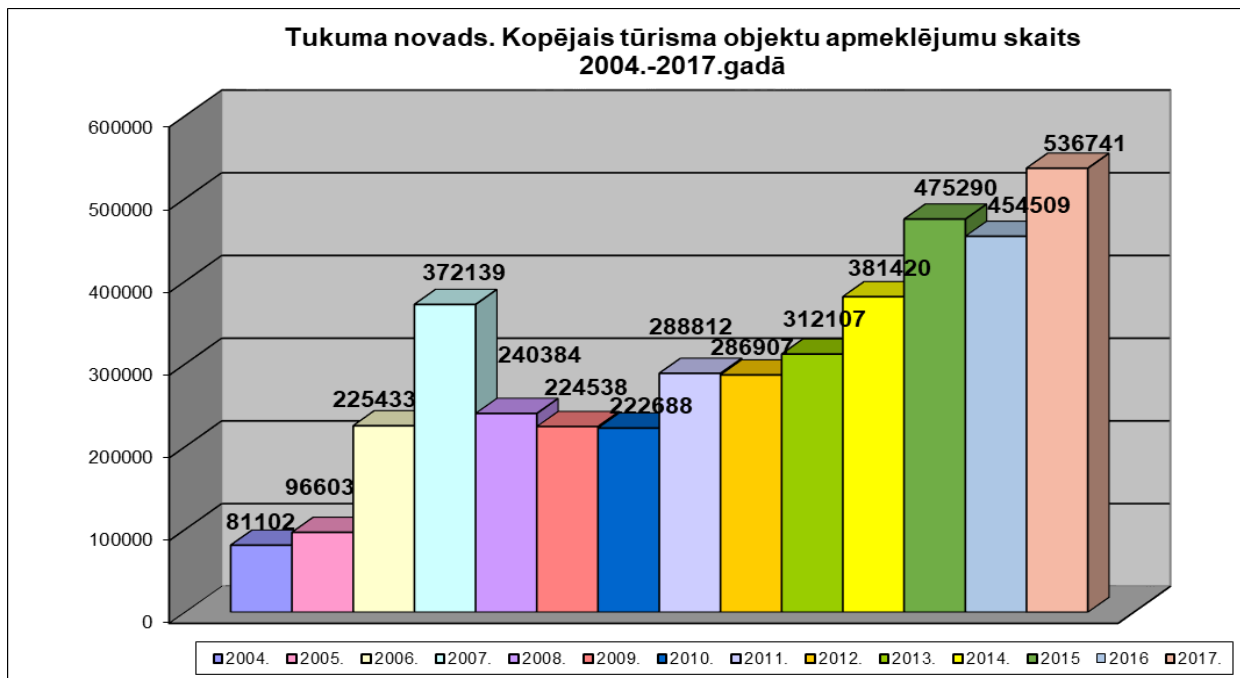
Tūrisms

Tūrisms ir viena no vadošajām eksporta nozarēm pasaulē, kas stabili attīstās. Tūrisma nozarei ir arī liels multiplikatora efekts – tās izaugsme dod pieprasījuma stimulu ēdināšanas, transporta, veselības, izklaides un tirdzniecības pakalpojumiem. Nacionālā mērogā tūrisms ir arī viens no mārketinga instrumentiem, ko pašvaldība var izmantot dzīvesvietas izvēlei, piesaistot iedzīvotājus, tādēļ tā attīstības veicināšana ir nozīmīga pašvaldības darbībā.

Tūrisms un ar to saistītās nozares ieņem arvien nozīmīgāku lomu Tukuma novada attīstībā. Tūrisms un brīvā laika pavadīšana ir viena no četrām nozarēm, kas veido novada ekonomisko specializāciju. Pašvaldības darbība vērsta uz Tukuma novada apmeklētāju skaita palielināšanu, apmeklējuma ilguma palielināšanu un uz atkārtotu apmeklējumu sekmēšanu. Pašvaldības uzdevums ir sekmēt novada tūrisma produktu attīstību, radīt labvēlīgu vidi viesmīlības uzņēmumu darbībai, prasmīgi izmantojot mārketingu un zīmolvedību, piesaistīt novadam dažādas apmeklētāju mērķa grupas.

Tūrisma jomā Tukuma novada pašvaldība darbojas cieši ar kaimiņu pašvaldībām – Engures, Kandavas un Jaunpils novadiem, un šajā kontekstā var runāt par Tukuma tūrisma reģionu jeb klāsteri. Galvenie Tukuma tūrisma klāsteru produkti ir dažādie apskates objekti, kā arī kultūras un sporta pasākumi.

Tukuma novada TIC apkopotie dati liecina, ka kopš 2011.gada ik gadu palielinās Tukuma novada apmeklējumu skaits (apskates, aktīvās atpūtas, naktsmītņu un pasākumu apmeklējumu skaits kopā), sasniedzot 536,7 tūkstošus 2017.gadā, kas ir par 40,7% vairāk nekā 204.gadā. Lielākā daļa apmeklētāju – 52% (278,9 tūkstoši) apmeklēja dažādus novada apskates objektus.¹

Tūristu piesaistes objekti un apmeklējumi

Salīdzinot ar 2014.gada rezultātiem, Tukuma novadā pēdējos gados būtiski palielinājies apskates objektu apmeklējumu skaits: 2014.gadā tie bija 219,3 tūkstoši, bet 2017.gadā – 278,9 tūkstoši, t.i. par 27% vairāk. Nozīmīgākie apskates objekti ar lielāko apmeklētāju skaitu 2017.gadā bija Lielā Ķemeru tīreļa taka Ķemeru nacionālajā parkā – 100 000 un Jaunmoku pils – 40543 apmeklējumu. Starp Tukuma tūrisma klāsterā TOP 20 apmeklētākajiem objektiem 14 ir Tukuma novada objekti: Lielā Ķemeru tīreļa taka, Jaunmoku pils, Cinevilla, Šokolādes muzejs *Pure Chocolate*, galerija *Durvis*, Durbes pils, Lestenes baznīca, kā arī Lestenes Brāļu kapi un to ekspozīcija, Pastariņa muzejs, Džūkstes pasaku muzejs, Salmu darbnīca un Audēju darbnīca, kā arī Tukuma pilsētas vēstures muzejs “Pils tornis” un Tukuma Mākslas muzejs.

Apskates objektu statistika apliecina, ka objekti, kas ik gadu iegulda savā attīstībā – infrastruktūrā un tūrisma piedāvājuma veidošanā, katru gadu pulcē arī lielāku tūristu skaitu un to darbība (apmeklētāju skaita dinamika) ir vērtējama ar pozitīvu zīmi. Taču, lai tūristu skaits palielinātos, nepārtraukti ir arī jāveido dažādi tūrisma piedāvājumi dažādām mērķa grupām – nišām. 2017.gada nogalē – 2018.gadā tapis jauns piedāvājums dārzu un ziedu cienītājiem (pasaulē un Eiropā šī niša ar katru gadu palielinās) – “Tukuma Rožu maršruts”, kas ļauj iepazīt ne vien rožu šķirnes, bet arī Tukumu kā Rožu pilsētu.

Nozīmīgākais tūristu piesaistes objekts aktīvās atpūtas piedāvājumā ir Tukuma Ledus halle. Aktīvās atpūtas piedāvājumu papildus tradicionālajām aktivitātēm – peintbolam, zirgu izjādēm, pārgājienu un orientēšanās spēlēm, papildinājusi golfa spēle Tukuma golfa kluba laukumā „Odiņi” Tumes pagastā, kur regulāri tiek rīkoti gan vietēja, gan valsts mēroga golfa spēles turnīri. Taču novadā nav reģionāla mēroga aktīvās atpūtas piesaistes objekta, kā, piemēram, unikālas takas koku galotnēs, ūdens atrakciju parki u.tml. Ja pašvaldība plāno atjaunot Tukuma ezeru, tad viena no idejām, kas būtu izmantojama, unikālas aktīvās atpūtas takas izveide un ezera atjaunošana.

Rādītājs	2014.gads	2017.gads	Tendence	Datu avoti
Tukuma novada apmeklējumu skaits	381,4 tūkst.	536,7 tūkst.	↗	TIC
t.sk. novada apskates objektu apmeklējumu skaits	219,3 tūkst.	278,9 tūkst.	↗	TIC
apmeklējumu skaits pasākumos	117,6 tūkst.	213,7 tūkst.	↗	TIC
aktīvās atpūtas apmeklējumu skaits	23542	24388	↘	TIC
naktsmītnēs nakšņojušo skaits	20954	19772	↘	TIC
Nakšņojušo ārzemnieku skaits	5510	8265	↗	TIC
Vidējais apmeklējuma ilgums	2,3	8,4	↗	TIC
Izmitināšanas un ēdināšanas uzņēmumu skaits	54	54		TIC

Avots: Tukuma TIC

Sadarbība mārketingā

Sadarbība mārketingā ir ļoti svarīgs nosacījums, tādēļ Tukuma novads sevi vietējā tirgū un arī ārzemēs popularizē kopīgi ar kaimiņu novadiem – Engures, Jaunpils un Kandavas novadiem, izveidojot t.s. Tukuma tūrisma klāsteri. Ik gadu Tukuma TIC sagatavo un izdot kopīgu tūrisma ceļvedi un tūrisma karti “Tukums un apkārtnē. Tukuma, Engures, Jaunpils un Kandavas novads”. Šāda sadarbība ir ļāvusi Tukuma apkārtnes piedāvājumam kļūt par vērā nozīmīgu galamērķi Latvijas tūrisma tirgū, kas ļāvis ierindoties 7.-8.vietā pēc nakšņojušo tūristu un ārvalstu tūristu skaita, aiz Rīgas un Jūrmalas priekšā atstājot vēl tikai Gaujas nacionālā parka tūrisma klāsteri *Enter Gauja*, Liepāju un apkārtni, Ventspili un apkārtni, Daugavpili un Bauskas tūrisma klāsteri.

Tukuma un apkārtnes tūrisma ceļvedis un karte 2018/2019

Taču bez tam Tukuma novads cieši sadarbojas tūrisma mārketingā arī ar biedrību “Kurzemes tūrisma asociācija”, lai kopīgi popularizētu Tukuma apkārtnes un Kurzemes tūrisma piedāvājumu. Ik gadu Tukuma novada pašvaldība noslēdz sadarbības līgumu par kopīgām mārketinga un citām tūrisma veicinošajām aktivitātēm. Rezultātā 21 nozīmīgākais Tukuma novada apskates objekts tiek iekļauts

kopīgajā Kurzemes tūrisma piedāvājumā. Sadarbojoties ar KTA, informācija par iepriekš nosauktajiem tūrisma objektiem pieejama arī Kurzemes tūrisma mājas lapā www.kurzeme.lv. Te pieejama informācija arī par dažādiem pasākumiem Tukumā un apkārtnē, kā arī aktualitātēm tūrismā. Par Tukuma novada velo tūrisma informācija pieejama mājas lapā Kurzemes velotūrisma lapā www.velo.kurzeme.lv. Savukārt pēc zīmola „Ražots Kurzemē” izveides informācija par vietējiem ražojumiem, gastronomisko tūrisma un radošajām aktivitātēm pieejama mājas lapā www.madeinkurzeme.lv.

Kopīgi ar KTA tiek veidotas tūrisma veicinošas aktivitātes – Kurzemes apceļošanas akcija, žurnālistu un tūroperatoru uzņemšanas vizītes, iekļaujot Tukuma novada tūrisma objektus atbilstoši tematikai. Tūrisma piedāvājumu un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai tiek rīkoti apmācību semināri un pieredzes apmaiņas braucieni tūrisma uzņēmējiem, kā arī labāko tūrisma uzņēmēju izvērtēšana un balvas „Lielais Jēkabs” piešķiršana ik gadu 6-8 nominācijās (labākā naktsmītne, ēdināšanas uzņēmums, piedāvājums ģimenēm ar bērniem, ražotājs, muzejs utml.).

Ziņojums par Tukuma novada pašvaldības 2019. gada budžetu

Tukuma novada pašvaldības 2019.gada budžets izstrādāts, ievērojot likumā „Par pašvaldību budžetiem”, likumā „Par pašvaldībām”, likumā „Par budžetu un finanšu vadību”, kā arī nodokļu likumos, Ministru kabineta noteikumos un citos normatīvajos aktos paredzētās prasības.

Deputātu vērtējumam iesniegts sabalansēts Tukuma novada pašvaldības 2019.gada budžets. Tas ir dokuments, kas atspoguļo pašvaldības politiku un prioritātes skaitliskā izteiksmē. Tukuma novada pašvaldības 2019.gada budžeta ieņēmumu noteikšanas pamatprincipi paredz piesardzīgu vērtējumu par ekonomiskās situācijas attīstību. Tukuma novada pašvaldības budžets sastāv no pamatbudžeta, speciālā budžeta un ziedojumu budžeta. Speciālo budžetu veido Autoceļa fonda ieņēmumu un dabas resursa nodokļa ieņēmumi (pašvaldības daļa).

2019.gadā novada infrastruktūras un ekonomiskā attīstība ir plānota, īstenojot Eiropas Savienības finansētos projektus, kā arī nosakot budžetā finansējumu mērķmaksājumiem un noteiktu objektu rekonstrukcijai un būvniecībai ar budžeta un aizņēmuma līdzekļiem

1. Ieņēmumi

Tukuma novada pašvaldības 2019.gada ieņēmumi ir plānoti 39 454 155 *euro*. Plānotie ieņēmumi ir par 4.32% vairāk nekā 2018.gadā sākotnēji plānotie (37 821 681 *euro*). Pašvaldības pamatbudžeta ieņēmumus veido nodokļu un nenodokļu ieņēmumi, maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi, valsts mērķdotācijas un citu budžetu transferti.

Nodokļu ieņēmumi ir galvenais pašvaldības ieņēmumu avots. Lielākais īpatsvars nodokļu ieņēmumos ir **iedzīvotāju ienākuma nodoklis** 16 147 513 *euro* (41%), salīdzinājumā ar 2018.gadu samazinājums ir 386 021 *euro* (2.33%). Iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) ieņēmumus Tukuma novada pašvaldības budžetā turpmākajos gados ietekmēs galvenokārt divi faktori – ekonomiskās aktivitātes un algu izmaiņu dinamika, kā arī valstī īstenotā nodokļu reforma, kura tiek īstenota no 2018.gada. Sagaidāms, ka, diferencējot iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmi un nosakot zemāko nodokļa likmi 20% līmenī, kā arī pakāpeniski palielinot ar nodokli neapliekamo minimumu, kopējie šī nodokļa bāzes ieņēmumi 2018.–2020.gadā samazināsies. Lai kompensētu nodokļu reformas negatīvo ietekmi uz pašvaldību budžeta ieņēmumiem, papildus pasākumiem nodokļu politikas ietvaros ir paredzēta arī speciālā dotācija pašvaldību budžetiem no valsts budžeta. Dotāciju Finanšu ministrija plāno 19,6% apmērā no kopbudžeta nodokļu ieņēmumiem kārtējā gadā, un tā tiek sadalīta atbilstoši iedzīvotāju ienākuma nodokļa īpatsvaram Valsts kases sadales kontā kārtējā gadā. 2019.gadā šīs speciālās dotācijas apjoms visām pašvaldībām kopā ir 52,1 milj. *euro*. Tukuma novada pašvaldībai dotācija ir 615 0274 *euro* (2018. gadā - 252 314 *euro*).

Saskaņā ar **nekustamā īpašuma nodokļa** prognozi pašvaldības budžeta īpašuma nodokļa ieņēmumi pieaugs par 3.6 % (61 640 *euro*). Nodokļa ieņēmumu prognozes 2019.gadā noteiktais iekasējamības koeficients ir 80%. Parādus par nekustamā īpašuma nodokli tiek plānots iekasēt 55.5 % (145 000 *euro*) no aprēķinātā parāda 262 068 *euro*. 2019.gada prognoze zemei 1 265 253 *euro*, ēkām un inženierbūvēm 365 372 *euro*, mājokļiem 152 060 *euro*. Kopā: 1 782 685 *euro*. Saskaņā ar Tukuma novada Domes 23.10.2014. saistošajiem noteikumiem Nr.20 "Par nekustamā īpašuma nodokli Tukuma novadā" pašvaldība piemēro atvieglojumus nekustamā īpašuma nodoklim, nodokļu maksātājiem:

- maznodrošinātām personām 70% atvieglojumi par to periodu, kurā maksātājs atbilst maznodrošinātās personas statusam;
- I un II grupas invalīdiem, arī ģimenēm, kur aug bērns invalīds, ja īpašumā deklarēts un faktiski dzīvo, nav citu nekustamo īpašumu - 50% atvieglojumus;
- kuri iepriekšējā taksācijas periodā renovējuši ēkas vai remontējuši ēkas fasādi Tukuma pilsētas vēsturiskajā centrā, bez pašvaldības līdzfinansējuma – 25% līdz 70% atvieglojumi, atkarībā no ieguldītās summas;
- kuru īpašumā ir ražošanas ēkas, ja tajās notiek pamatdarbība – 25% atvieglojumi;
- kuru īpašumā ir zeme, uz kuras veic lauksaimniecisko ražošanu – 25 % atvieglojumi lauksaimniecībā izmantojamās zemes hektāram; (ieņēmumi no l/s ražošanas iepriekšējā gadā nedrīkst pārsniegt 30000 *euro*);
- kuru īpašumā ir zeme, uz kuras veic bioloģisko lauksaimniecisko ražošanu – 25 % atvieglojumi lauksaimniecībā izmantojamās zemes hektāram; (ieņēmumi no l/s ražošanas iepriekšējā gadā nedrīkst pārsniegt 30000 *euro*);
- kuri veic sabiedriskos pasažieru pārvadājumus, samazina ar pasažieru pārvadāšanu tieši saistītam īpašumam – 25% atvieglojumi;
- kuri centralizēti piegādā siltumenerģiju un / vai dzeramā ūdens resursus iedzīvotājiem – 70% atvieglojumi;
- fiziskām personām, kurām vienģimenes un divģimeņu dzīvojamo māju apbūvei paredzēti neapbūvēti zemesgabali piekļaujas projektētām pašvaldības ielām, kurām nav izbūvēts pagaidu segums – 50% atvieglojumi;
- kuri nodrošina viesnīcu, sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumu sniegšanu vai lauku tūrisma pakalpojumus – 50% atvieglojumi;
- par daudzdzīvokļu dzīvojamām mājām, kurās veikti ēkas energoefektivitātes pasākumi, piesaistot Eiropas savienības struktūrfondu līdzekļus, piešķir atvieglojumus uz 10 gadiem, piešķir – 90% atvieglojumus.

Pēc likuma samazina:

- trūcīgām personām 90% atvieglojumi par to periodu, kurā maksātājs atbilst trūcīgās personas statusam;
- nekustamam īpašumam, kur nodokļu maksātājam vai kopā ar laulāto ir trīs vai vairāk bērni vecumā līdz 18 gadiem vai bērni līdz 24 gadiem, kuri iegūst vispārējo, profesionālo vai augstāko izglītību, persona vai tās laulātais ir deklarēts objektā – 50% atvieglojumi.

Pēc likuma palielina:

- lauksaimniecības zemes platība, kura netiek atbilstoši kopta, pēc Lauku atbalsta dienesta atsūtītajiem datiem, tiek papildus aplikta ar 1,5 % no kadastrālās vērtības.

Saskaņā ar minētajiem Tukuma novada Domes 23.10.2014. saistošiem noteikumiem Nr.20 "Par nekustamā īpašuma nodokli Tukuma novadā" (grozījumiem, kas izdarīti 22.12.2016. prot. Nr.18,3.#.)

- fizisko personu īpašumā, tiesiskā valdījumā vai lietošanā esošajiem objektiem, ja taksācijas gada 1.janvārī nav deklarēto personu, piemēro nekustamā īpašuma nodokļa likmi 1,5 % apmērā no objekta kadastrālās vērtības;
- juridisko personu īpašumā, tiesiskā valdījumā vai lietošanā esošajiem objektiem, ja taksācijas gada 1.janvārī nav deklarēto personu, piemēro nekustamā īpašuma nodokļa likmi 1,5 % apmērā no objekta kadastrālās vērtības;

Azartspēļu nodoklis plānots 150 000 *euro* apmērā, pieaugums pret 2018.gadu ir plānots 40 000 *euro* (36.36%).

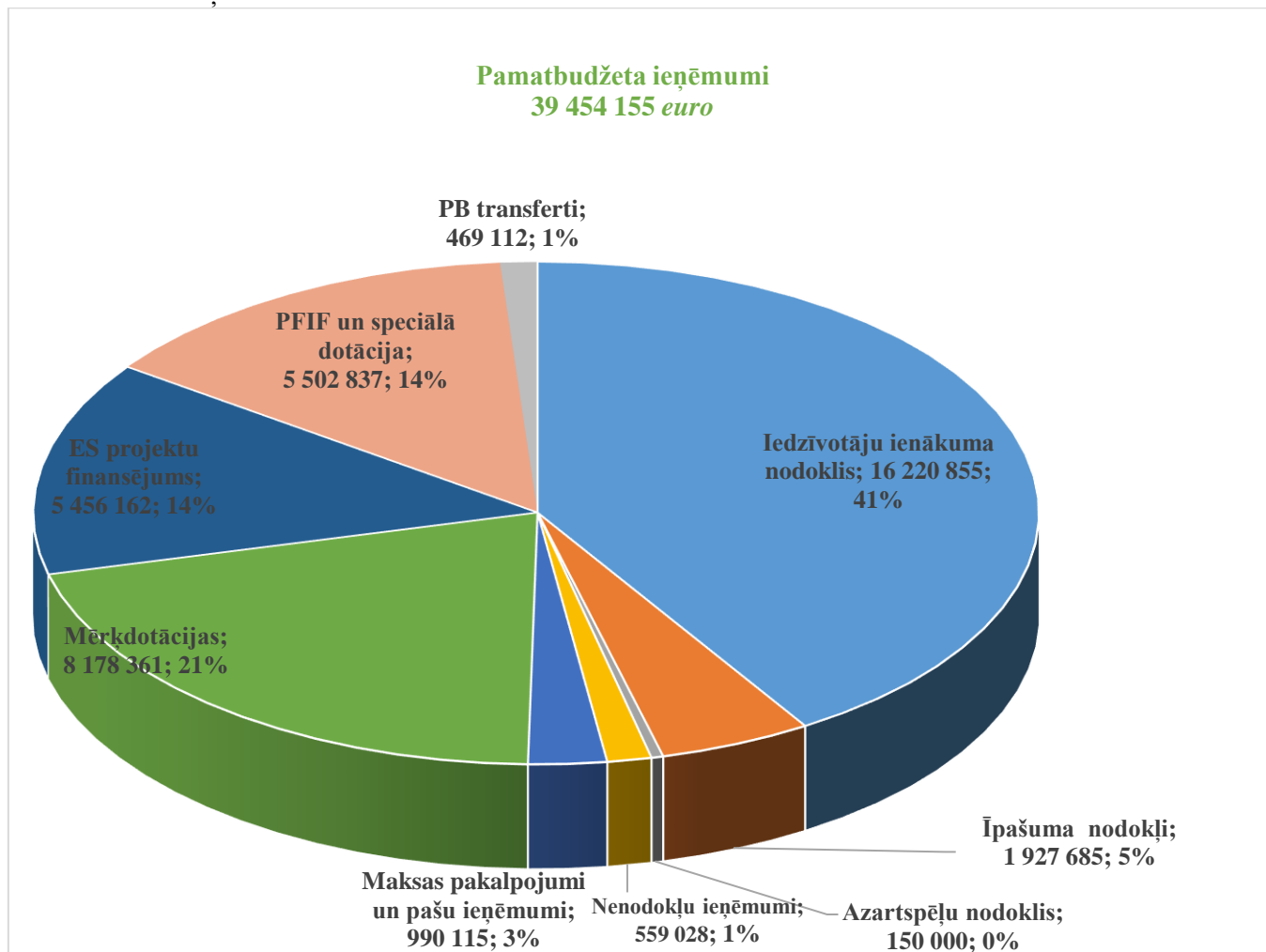
Nenodokļu ieņēmumus 2019.gadā plānots iekasēt 559 028 *euro* apmērā. Šos ieņēmumus veido peļņas daļa no pašvaldībā esošo dzīvokļu izīrēšanas (no 2016. gada), valsts un pašvaldību nodevas, naudas sodu un sankcijas, kā arī ieņēmumi no pašvaldības īpašumu pārdošanas. Salīdzinājumā ar 2018.gadu ir plānots ieņēmumu palielinājums par 56 766 *euro*.

Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi plānoti 969 335 *euro*. Salīdzinājumā ar 2018. gadu maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi ir palielinājušies par 30 879 *euro* (3,29%).

Valsts budžeta transferti – mērķdotācijas un dotācijas 2019. gadā plānotas 19 137 360 (48,5% no ieņēmumiem). Transferti plānoti par 11.96% vairāk (2 044 719 *euro*). 5 456 162 *euro* plānoti ES projektu īstenošanai pašvaldībai. Mērķdotācijas apjomu turpmākajiem gadiem visbūtiskāk var ietekmēt Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu īstenošanas grafiki, īstenoto projektu finansējuma atmaksām būtiski pieaugot. Lielāko mērķdotāciju apjomu Tukuma novada pašvaldība saņem izglītības nozarē. Valsts budžeta transfertu apmērs 2019.gadā ir plānots, ņemot vērā valsts budžetā paredzēto finansējumu, spēkā esošos normatīvos aktus (Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumi Nr.942 „Kārtība, kādā piešķir un finansē asistenta pakalpojumu pašvaldībā”, Ministru kabineta 2015.gada 17.novembra noteikumi Nr.649 „Kārtība, kādā pašvaldībām aprēķina un sadala valsts budžeta mērķdotāciju māksliniecisكو kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām”, Ministru kabineta 2008.gada 11.marta noteikumi Nr.173 “Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība”) un noslēgtajos līgumos par Eiropas Savienības fondu apguvi. Detalizēts mērķdotāciju apjoms norādīts saistošo noteikumu 7.pielikumā “Tukuma novada pašvaldības 2019.gada valsts budžeta transferti”.

Pašvaldību budžeta transfertu ieņēmumi ir plānoti 469 112 *euro* t.i. par savstarpējiem norēķiniem par izglītības (389 533 *euro*), kultūras, sporta, kultūras un tūrisma (20 000 *euro*) un aprūpes funkciju nodrošināšanas pakalpojumiem (59 579 *euro*).

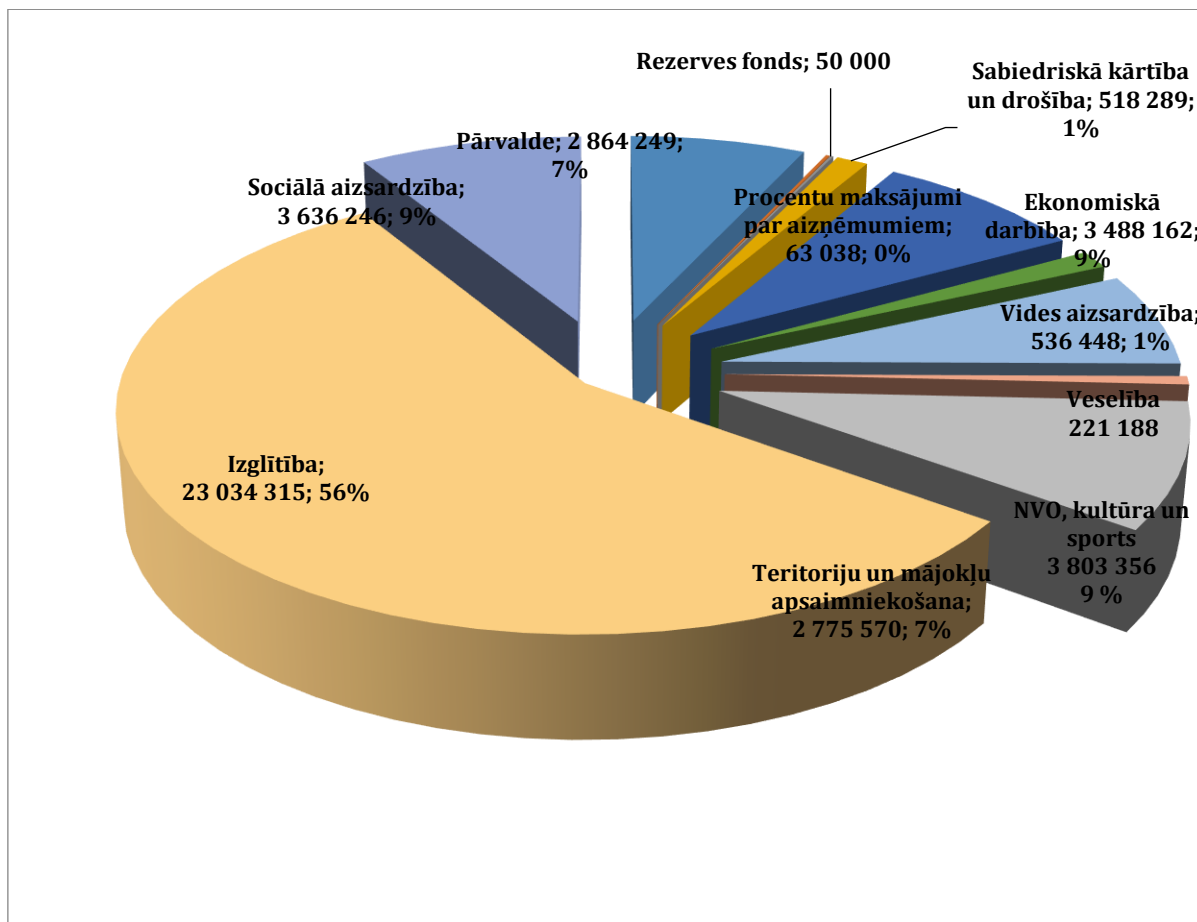
Pamatbudžeta ieņēmumu struktūra attēlā Nr.1

2. Izdevumi

Tukuma novada pašvaldības 2019. gada pamatbudžeta kopējie izdevumi ir plānoti 40 943 444 *euro*. Salīdzinājumā ar 2018.gadu pieaugums ir 837 451 *euro* (2.09%). Visi pašvaldības plānotie izdevumi pēc savas ekonomiskās būtības iedalīti deviņās funkcionālajās kategorijās, to sadalījums attēlā Nr.2. Lielākais izdevumu īpatsvars budžetā ir atbalsts izglītībai 56.3%, ekonomiskai darbībai atbalsts 8.4 % (ielu un ceļu infrastruktūras uzlabošanai no projekta un pašvaldības līdzekļiem), kultūrai un sportam 9.1% un sociālajai palīdzībai un pakalpojumiem 8.9%. Visām pašvaldības iestādēm, plānojot 2019. gada izdevumus, bija jāievēro vienādi nosacījumi – budžeta izdevumi kā 2018. gada sākotnējais plāns, tam jābūt pamatotam ar skaitļiem (atvērta jauna iestāde, mainījušies tarifi komunālajiem pakalpojumiem u.c.), plānotie kapitālie remontu un pamatlīdzekļu iegāde netiek plānota, bet tiek iekļauta prioritāšu sarakstā. Izņemot gadījumus, ja ir avārijas situācija un var tikt traucēta iestādes darbība. Visām iestādēm atbilstīgi rīkojumam par budžeta sagatavošanu noteikti vienādi budžeta sagatavošanas kritēriji un aprēķini, lai būtu vienlīdzīgi budžeta bāzes dati. Izdevumi neparedzētiem gadījumiem noteikti 50 000 *euro*.

Kopējie izdevumi 40 943 444 euro

2.1. **Pārvaldes izdevumi.** Saskaņā ar LR likumu „Par pašvaldībām” un atbilstoši Tukuma novada pašvaldības nolikumam, pašvaldības iedzīvotāju pārstāvību nodrošina pašvaldības lēmējorgāns – dome, ko veido ievēlēti deputāti, savukārt domes pieņemto lēmumu izpildi, kā arī tās darba organizatorisko un tehnisko apkalpošanu nodrošina pašvaldības administrācija. Kopējie izdevumi 2019. gadā ir 2 864 249 euro jeb 7% no kopējiem izdevumiem.

2.2. **Parāda maksājumi** (aizņēmumu apkalpošana un procentu izdevumi) ir plānoti 63 038 euro,

2.3. **Sabiedriskā kārtība un drošība.** Atbilstoši iedalījumam funkcionālajās kategorijās šos izdevumus veido pašvaldības policijas uzturēšana, videonovērošanas sistēmas ierīkošana, apkalpošana un sabiedriskās pludmales Melnezerā uzturēšana. Plānots finansējums 518 289 euro. Plānotie pasākumi - Tukuma pilsētā tiks ierīkotas jaunas mobilās, pārvietojamās novērošanas kameras, dažādu pārkāpumu fiksēšanai, kā arī dažādu publisku pasākumu mobilai novērošanai. Visas sistēmas tiek integrētas ar vienotā dispečeru dienesta sistēmām, kas paredz 24/7 monitoringu un operatīvās reaģēšanas spējas. Plānots iegāgāties pašvaldības policijai mazlietotu automašīnu.

2.4. **Ekonomiskā darbība.** Plānotais finansējums 3 464 361 euro. Sadaļas izdevumus veido ekonomiskās darbības atbalstam, tūrisma attīstībai novadā un zīmola ieviešanas pasākumiem (Tūrisma informācijas centrs un Tukuma zīmola pasākumi 159 377 euro), TIC 2019.gadā uzdevumi

- sagatavoties 2019.gada aktīvajai tūrisma sezonai: jaunu tūrisma ceļvežu un karšu sagatavošana (inovācija tajos – papildinātās realitātes iespēju izmantošana (video izvietošana un piedāvājums skatīties, izmantojot īpašas bezmaksas aplikācijas), gastronomiskā tūrisma piedāvājuma popularizēšana, Tukuma rožu maršruta izveidošana un popularizēšana.

Plānotais atbalsts uzņēmējdarbības veicināšanai un pasākumiem (29 401 *euro*, tai skaitā pašvaldības atbalsts uzņēmējiem konkursam “Radi Tukumā” – 20 000 *euro*).

Turpināsies Nodarbinātības valsts aģentūras īstenotais projekts bezdarbniekiem un skolēniem vasaras brīvlaikā. Plānotie līdzekļi 79 085 *euro*.

Pašvaldības ceļu, ielu infrastruktūras sakārtošanai plānots 2 880 898 *euro*. Lielākie darbi Tukuma pilsētā ar ES fondu finansējumi ir Stacijas, Vilkājas, Purva ielu rekonstrukcijai. Ar pašvaldības līdzfinansējumu 500 00 *euro* aizņēmumam ir plānots uzsākt Kurzemes ielas rekonstrukcijas 2.kārtu, asfaltēt Rīgas un Strautu ielas un turpināt pilsētas grantēto ielu sakārtošanu mikrorajonos 100 000 *euro*. Pilsētā uzsākt darbu pie stāvlaukuma izbūves Raudas ielā pie poliklīnikas. Novada pagastos turpinās atjaunot grantētās ielas ar ES projektu finansējumu un 100 00 *euro* no budžeta tika novirzīti grantēto ielu sakārtošanai.

2.5. Vides aizsardzība. Plānotie līdzekļi 536 448 *euro*. Finansējums paredzēts – ielu, laukumu, parku un citu teritoriju tīrīšanai, atkritumu savākšanai (476 368 *euro*), notekūdeņu apsaimniekošanai Pūres un Jaunsātu pagastu pārvaldē (60 080 *euro*).

2.6. Pašvaldību teritoriju un mājokļu apsaimniekošanai plānoti līdzekļi 2 775 570 *euro*. Šīs sadaļas izdevumi ir dzīvojamo un nedzīvojamo ēku apsaimniekošana un uzturēšana, apgaismošanas izdevumi, teritorijas uzturēšanas izdevumi (stādījumi, ziedi, pilsētas un pagastu dekorēšana, kāpņu, soliņu remonts utt.), kapu apsaimniekošana un dzīvnieku patversmes pakalpojumu pirkšana. Turpināsies ielu apgaismojuma izbūve pilsētā un pagastos. Plānots finansējums iedzīvotājiem vēsturiskā dzīvojamā fonda ēku fasāžu sakārtošanai. Pilsētā plānoti jaunu gaismas objektu ierīkošana ziemassvētku noformējumam.

2.7. Veselības aprūpes atbalstam ieplānoti 248 418 *euro*. Izdevumi plānoti pagastu feldšerpunktu uzturēšanai (32 782 *euro*) un plānoti pasākumi veselības veicināšanai pašvaldībā ar projekta līdzekļiem (215 636 *euro*). Projekta ietvaros tiks īstenoti dažādi veselību veicinoši un profilaktiski pasākumi: semināri un izglītojoši pasākumi par veselības tēmām skolēniem un Tukuma novada iedzīvotājiem (atkarību profilakse, veselīgs uzturs, seksuālās un reproduktīvā veselības veicināšana u.c.); krāsu terapijas nodarbības; nometnes (garīgās veselības; veselīga uztura, personām ar invaliditāti un personām no trūcīgām ģimenēm nometnes); sporta veselības veicināšanas dienas bērnu dārzos un pagastu iedzīvotājiem; sporta un veselības svētki; mobilitātes nedēļa.

2.8. Atpūta, kultūra, sports un atbalsts biedrībām un nodibinājumiem. Plānoti līdzekļi 3 752 510 *euro*. Atbalsts sporta pasākumiem, sporta klubiem un sporta iestāžu uzturēšanai, finansējums skolēniem slidot apmācībai plānots 587 894 *euro*. Kultūras iestāžu, muzeju, bibliotēku pasākumu un uzturēšanas izdevumiem plānots 3 067 746 *euro*, tai skaitā Precību spēlēm 110 100 *euro*, Latvijas 100-gades programmai 38 891 *euro*. 2019. gadā ir ieplānoti 30 000 *euro*, lai izsludinātu metu konkursu Tukuma pilsētas kultūras nama rekonstrukcijai. Atbalsts novada biedrību darbības nodrošināšanai un projektu līdzfinansēšanai plānots 96 870 *euro* (neskaitot atlaides par telpu nomu un komunālajiem pakalpojumiem)

2.9. Izglītība. Finansējums novadā izglītībai ir 23 034 315 (tai skaitā maksas pakalpojumi – 364 906 *euro*, valsts mērķdotācijas – 7 872 253 *euro*). 2019. gadā ir plānots pašvaldības līdzfinansējums skolēnu ēdināšanai skolās - 0,65 *euro* dienā vienam izglītojamajam un pirmsskolas izglītības iestādēs - 1,05 *euro* dienā vienam audzēknim, daudzbērnu ģimenēm, ar celiakiju slimajiem un bērniem invalīdiem ir 80% atlaide ēdināšanai, līdzfinansējums skolēnu ceļa izdevumu segšanai, lai apmeklētu izglītības iestādes. Tiek saglabāts atbalsts privātajai pirmsskolas izglītības iestādei „Ķīpars” (uz 01.01.2019. iestādi apmeklēja 72 izglītojamie no Tukuma novada), 50% apmērā no pirmsskolas izglītības iestāžu vidējiem uzturēšanas izdevumiem finansiāls atbalsts ir biedrībai “Tukuma Tautskola” (uz 01.01.2019. apmeklēja 21 pirmsskolas vecuma izglītojamie) un auklīšu pakalpojumu izdevumu līdzfinansējuma segšanai (199,93 *euro*). Izglītības pārvaldē 2017.gada nogalē izveidots Izglītības atbalsta centrs sniedz profesionālu atbalstu novada pedagogiem, vecākiem un skolēniem, finansiāli tiek atbalstītas Profesiju dienas (februārī), Karjeras nedēļas (oktobrī) pasākumi, kā arī pedagogu Metodisko dienu pasākumi (skolēnu pavasara un rudens brīvlaikos). 2019.gadā ir saglabāts balvu fonds izglītojamajiem un viņu pedagogiem par augstiem sasniegumiem olimpiādēs, konkursos un skatēs, stipendijas sekmīgākajiem novada augstskolu 1.kursu studentiem, kā arī finansējums novadu labāko pedagogu apbalvošanai profesijas svētkos - Skolotāju dienā. Finansējuma pieaugums 2019.gadā ir saistīts ar papildus vienas stundas apmaksu pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogiem uz 1 pirmsskolas grupu, ar jaunuzceltās (pie Tukuma 3.pamatskolas) Sporta halles un stadiona apsaimniekošanas izdevumiem, ar divreiz lielāku (no 33 bērniem 01.01.2018 uz 67 bērniem 01.01.2019.) izglītojamo skaitu, kuri izmanto auklīšu pakalpojumus un ar pašvaldības līdzfinansējuma ēdināšanai palielinājumu no 01.09.2018. Izglītības iestādēm uz katru audzēkni tiek plānoti līdzekļi mācību materiālu iegādei – 15 *euro* un transporta pakalpojumiem mācību procesa nodrošināšanai – 15 *euro*. Ir paredzēts līdzfinansējums bērnu vasaras nometnēm un piecu izglītības iestāžu jubileju pasākumiem. 2018. gadā ir uzbūvēts stadions un sporta zāle pie Tukuma 3.pamatskolas, 2019.gadā ir plānots veikt rekonstrukciju Tukuma 2.vidusskolā par aizņēmuma un projekta līdzekļiem, kā arī tiek plānota renovācija Tukuma pirmsskolas izglītības iestādē “Pasaciņa”.

2.10. Sociālā palīdzība un sociālie pakalpojumi. Plānotie līdzekļi 2019.gadā ir 3 636 246 *euro*, kas plānoti saskaņā ar “Tukuma novada sociālais dienests” gada darbības plānā iekļautiem sociālajiem pakalpojumiem un sociālās palīdzības pasākumiem. 2019.gadā būtiski palielinās sociālajai palīdzībai un pirkti sociālajiem pakalpojumiem plānotās summas. Plāns sagatavot ņemot vērā budžeta faktisko izpildi 2018.gadā un nepieciešamie sociālie pakalpojumi un sociālā palīdzība iedzīvotājiem pamatvajadzību nodrošināšanai.

Lai pakalpojumi tiktu nodrošināti augstā kvalitātē – 2019.gadā turpinās sociālā darba ietvaros grupu darbi, t.sk. 2018. gadā uzsāktās grupas jaunajām ģimenēm ar maziem bērniem “Sargengēlis”, radošās darbnīcas, nometnes, integrācijai sabiedrībā dažādu pasākumu apmeklējumi. 2019. gadā plānots nodrošināt Jauniešu atbalsta un pašizausmes programmas realizāciju, kurā uzvedības sociālās korekcijas pakalpojumu saņem bērni un jaunieši.

No 01.01.2019. gada vairākiem pabalstu veidiem ir veiktas izmaiņas, gan no valsts atbalsta ar MK noteikumiem, gan ar pašvaldības saistošajiem noteikumiem:

- Jaundzimušā bērna aprūpei no 225.00 *euro* uz 250.00 *euro* (saskaņā ar pašvaldības saistošiem noteikumiem);

- Palielināts personu loks, kas saņem apsveikumu apaļajā dzīves jubilejā, ar mērķi proaktīvi izvērtēt personas dzīves grūtības – 25 euro pabalstu saņems Tukuma novada iedzīvotāji 70 gadu jubilejā;
- Pašvaldības sedz apgādnieka samaksas daļu, par personas samaksu par ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu un maksu par pakalpojumu, kas noteikta pakalpojuma sniegšanas līgumā līdz 400.00 euro mēnesī (*saskaņā ar pašvaldības saistošiem noteikumiem*).

Nodrošinot sociālā pakalpojuma “Aprūpe mājās” pakalpojuma kvalitatīvu sniegšanu arī 2019 gadā plānots slēgt līgumu par pakalpojuma nodrošināšanu, tiks veikta tirgus izpēte, plānots jauns sociālā pakalpojuma veids - grupu dzīvoklis ar drošības pogas ieviešanu Meža ielā 4-43, Tukumā. Būtiski palielina budžeta plānu izmaksas pašvaldības pirktajiem pakalpojumiem – ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem samaksa Latvijas SOS Valmierā palielinās no 630 *euro* uz 680 *euro*. Pēc tirgus izpētes, bezpiederīgo personu apbedīšanas pakalpojuma izmaksas pieaug no 320 euro līdz 370 euro par apbedīšanas pakalpojumu vienai personai.

2019. gadā plānots turpināt dalību projektos:

- „Deinstitucionalizācija un sociālie pakalpojumi personām ar invaliditāti un bērniem” par kopējo plānoto summu 72 192 *euro*;
- ESF projekts “PROTI un DARI!”. par kopējo plānoto summu 34 999 *euro*;
- ESF projekts “Sociālo pakalpojumu atbalsta sistēmas pilnveide” par kopējo plānoto summu 95 176 *euro*;
- ESF projekts “Metodikas sociālajam darbam ar personām ar garīga rakstura traucējumiem aprobēšana” par kopējo plānoto summu 2351 *euro*;
- DOME - 2019. gadā plānots iesniegt iesniegumu dalībai ERAF projektā “Attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā” .

Kā arī 2019.gadā plānots turpināt saņemt transfertus no valsts budžeta:

- no Labklājības ministrijas finansējums par asistenta pakalpojuma sniegšanu pašvaldībā personām ar I un II invaliditātes grupu un personām no 5 līdz 18 gadu vecumam ar invaliditāti par kopējo plānoto summu 130 000 *euro*;
- no Labklājības ministrijas Valsts budžeta līdzfinansējuma par grupu dzīvokli SPC "Mežrozītes" par kopējo plānoto summu 1544 *euro*;
- no Labklājības ministrijas Valsts budžeta finansējums sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanai vardarbībā cietušām personām par kopējo plānoto summu 8187 *euro*;
- no Labklājības ministrijas mērķdotācija audžuģimenei par bērna uzturēšanas palielināšanu par kopējo plānoto summu 15 876 *euro*;
- no Latvijas Bērnu fonda Sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem dzīvesvietā bērniem, kuri cietuši no vardarbības par kopējo plānoto summu 3518 *euro*.

Pašvaldības budžeta finansēšanas daļa

Likumā par budžeta un finanšu vadību noteikts, ka pašvaldību budžeti katram saimnieciskajam gadam ietver visus pašvaldību (pašvaldību institūciju) iekasētos vai saņemtos ieņēmumus un aizņēmumus, ko pašvaldības apropriē pašvaldību mērķiem. Likuma “Par pašvaldību budžetiem” 11.pantā noteikts, ka pašvaldību budžetos ir ieņēmumu daļa, izdevumu daļa un finansēšanas daļa. Pašvaldības savus

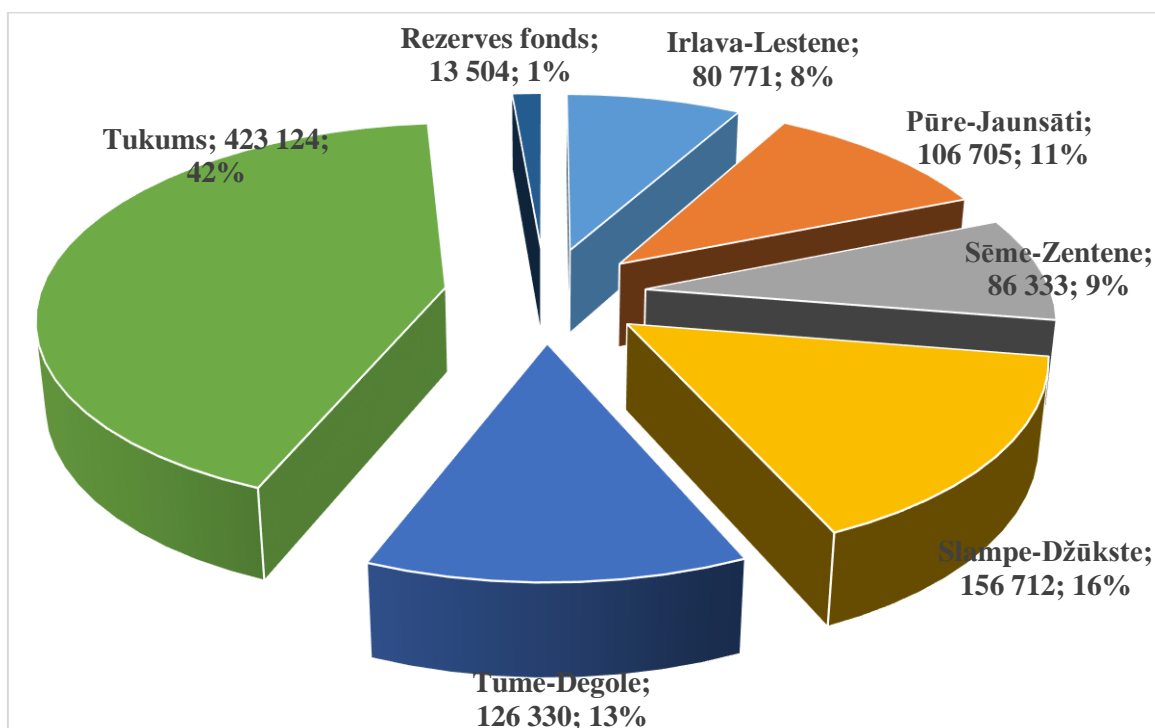
budžetus izstrādā atbilstoši budžeta ieņēmumu, izdevumu un finansēšanas klasifikācijai, kuru nosaka Ministru kabinets. Ministru kabineta 2005.gada 22.novembra noteikumi Nr.875 „Noteikumi par budžeta finansēšanas klasifikāciju”. Tukuma novada pašvaldības 2019.gada budžetā atbilstīgi normatīvajiem aktiem un Valsts kases prasībām plānoti darījumi finansēšanas daļā:

- Naudas līdzekļi (kase) atlikums uz 01.01.2019. – 977 *euro*
- Pieprasījuma noguldījuma atlikums (bankas kontu) atlikums uz 01.01.2019. - 2 860 694 *euro*
- Pieprasījuma noguldījuma atlikums (bankas kontu) atlikums uz 31.12.2019. - 103 767 *euro*
- Saņemtie aizņēmumi (Kurzemes ielas būvniecības aizņēmuma atlikums) – 817 446 *euro*
- Saņemto aizņēmumu atmaksa - 2 008 874 *euro*
- Kapitāla daļu iegāde radniecīgo komersantu kapitālā (ieguldījums pamatkapitālā) – 77 187 *euro* tai skaitā SIA “Tukuma ūdens” ūdens un kanalizācijas pievadu izbūvei plānotie darbi 30 000 *euro* un SIA “Tukuma slimnīca” projektu līdzfinansēšanai 47 187 *euro*.

Budžeta finansēšanas daļa, tāpat kā budžeta ieņēmumu vai izdevumu daļa, var tikt mainīta, izdarot kārtējos grozījumus Tukuma novada pašvaldības budžetā.

Speciālais budžets

Tukuma novada pašvaldības speciālo budžetu veido Dabas resursu nodoklis un Autoceļa fonda ieņēmumi. Kopējie ieņēmumi ir 892 150 *euro*, izdevumi 1 150 198 *euro*, atlikums uz 01.01.2019. ir 258 048 *euro*. Speciālā budžeta ieņēmumi un izdevumi novadā tiek plānoti centralizēti. Dabas resursa nodokļa ieņēmumi tiek plānoti lietus ūdeņu savākšanai, attīrīšanai, strūklaku apkalpošanai, atkritumu savākšanai, ūdens paraugu analīžu veikšanai, latvāņu pļaušanai un citiem izdevumiem, kas saistīti ar vides aizsardzību novadā. Plānotais autoceļa fonda ieņēmumu (762 150 *euro*) un atlikuma (231 329 *euro*) sadalījums novadā parādīts 3.attēlā.

2019.gada Tukuma pašvaldības budžeta ieņēmumu un izdevumu daļa ir sagatavota sabalansēta un lielākais atbalsts ir plānots izglītībai, kultūrai, sportam un pašvaldības teritorijas un mājokļu sakārtošanai. Minētās sfēras ir noteiktas par prioritārām 2019.gadā. Tāpat galvenais uzsvars novada attīstībai ir plānot un īstenot projektus ar Eiropas Savienības līdzfinansējumu, jo novadā ir nepieciešamas investīcijas infrastruktūrā, izglītības un kultūras iestādēs.

Ziedojumu budžets

Tukuma novada pašvaldības ziedojuma budžets 2019. gadā ir 46 244 *euro*. Plānotie izdevumi Lestenes Brāļu kapu attīstībai – 33 940 *euro*, un izglītības projektiem. Ieņēmumu daļa tiek plānoti pēc noslēgtajiem ziedojuma līgumiem.

Aizņēmumu un galvojumu finansiālās saistības un procentuālā ietekme uz Tukuma novada budžetu 2019.gadā un turpmākajos gados parādītas pielikumā (1.tabula).

Tukuma novada 2019. un turpmāko gadu prioritātes.

Tukuma novada pašvaldības plānotās investīcijas atspoguļotas Tukuma novada Attīstības programmas 2015.-2021.gadam investīciju plānā. Investīciju plānā ir iekļauti gan 2019.gadā paveicamie darbi, gan redzamas tālākas nākotnes vajadzības, kuras tiek uzskaitītas laicīgi. Plānošanas dokumentos kā vidēja termiņa prioritātes ir noteiktas: izglītība, uzņēmējdarbības attīstība un mājokļa piedāvājuma palielināšana.

Tukuma novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas īstenošanas 2017. - 2018. gada pārskatā tika noteiktas 2019.gadam šādas plānotās pašvaldības galvenās prioritātes:

- Pabeigt **Kurzemes ielas pārbūves** 1.kārtas un 4.kārtas būvdarbus. Pašvaldības budžeta līdzekļi.
- Sākt **Kurzemes ielas pārbūves** 2.kārtas un 3.kārtas būvdarbus. Pašvaldības budžeta līdzekļi un iesniegts pieteikums valsts budžeta dotācijai.
- Pabeigt **Stacijas un Dāņu ielas pārbūves** darbus. ERAF finansējums (SAM 5.6.2. ietvaros).
- Pabeigt **energoefektivitātes pasākumus PII Pasaciņa**. ERAF finansējums (SAM 4.2.2. ietvaros).
- Sākt **energoefektivitātes pasākumus PII Vālodzīte**. ERAF finansējums (SAM 4.2.2. ietvaros).
- Sākt **Tukuma 2.vidusskolas ēkas pārbūvi**. ERAF finansējums (SAM 8.1.2.ietvaros).
- Sākt **Mālkalna Ziedoņa dārza labiekārtošanas un dabas muzeja projektēšanu**. Pašvaldības budžeta līdzekļi.
- Izsludināt **metu konkursu Tukuma pilsētas kultūras nama pārbūvei**. Pašvaldības budžets.
- Veikt **DI projekta** aktivitātes Tukuma novadā – sākt jaunu ēku vai esošu ēku/telpu pārbūves projektēšanas darbus.
- Sākt **Pašvaldības grants autoceļu pārbūvi** (2.kārta) Tukuma novada pagastos. ELFLA finansējums.
- Sākt **koru virsdiriģentu roku atlējumu izvietošanu pie Bētiņa pieminekļa Irlavā**. Pašvaldības budžeta līdzekļi un Latvijas nacionālā kultūras centra finansējums.
- Sākt **Skolas ielas pārbūvi Tumē**. Pašvaldības budžeta līdzekļi.
- Plānot **Avotu ielas pārbūvi Pūrē**. Pašvaldības budžeta līdzekļi.
- Veikt **Džūkstes pirmsskolas izglītības iestādes ēkas siltumapgādes sistēmas iekšējo tīklu pārbūvi**. Pašvaldības budžeta līdzekļi.

- Veikt **Slampes pagasta Ozolnieku ciema ūdens kvalitātes uzlabošanas pasākumus**. SIA “Komunālserviss TILDe” un pašvaldības budžeta līdzekļi.
- Organizēt **ires nama attīstības projektu Sēmē, Ezera ielā 6**. Pašvaldības budžeta līdzekļi.

Atbilstoši investīciju plānam, lielākās investīcijas 2019.gadā paredzētas izglītības, sociālās un transporta infrastruktūras attīstībai, kas ietvertas zemāk tabulās redzamajos Tukuma pilsētai un novadam nozīmīgos investīciju projektos. Īstenojot projektus tiks veicināta uzņēmējdarbības attīstība, ieviesti dažādi energoefektivitātes pasākumi, tiks organizēti izglītojoši pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei, kā arī sakārtota pilsētvide un pagastu teritorijas.

Ar Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansējumu un valsts budžeta finansējumu, kas piešķirts dažādos projektu konkursos, kā arī ar pašvaldības finansējumu tiek turpināta šādu nozīmīgu projektu īstenošana:

Projekta nosaukums	Fonds	Ieviešanas laiks	Kopējā projekta summa EUR	Fonda finansējums	Valsts budžeta dotācija	Pašvaldības finansējums
Degradētās teritorijas sakārtošana zonā Lauktechnika - Tukums II (tiks pabeigta Stacijas un Dāņu ielu pārbūve 2019.gadā)	ERAF	21.08.2015.- 08.10.2019.	3693620,90	3 032 255,78	140 695,17	520 669,95
Kurzemes ielas pārbūve, 1. un 4.kārta (tiks pabeigti būvdarbi 2019.gadā)	Pašvald. finansēj.	06.2018.- 09.2019.	2142936,84	-	-	2142936,84
Tukuma vispārējās izglītības iestāžu mācību vides uzlabošana (tiks uzsākta Tukuma 2.vidusskolas pārbūve)	ERAF	15.06.2017.- 31.08.2022.	9 327 495,61	4 511 313,80	199 028,55	4 617 153,26
Energoefektivitātes paaugstināšana PII "Pasaciņa" (veikta ēkas pārbūve)	ERAF	18.07.2018.- 17.01.2020.	1 612 700,00	291 975,00	60 476,25	1 260 248,75
Papildus PII "Pasaciņa" ERAF projektam notiks piebūves (moduļa) celtniecība un teritorijas labiekārtošana	Pašvald.f inansēj.	2019.-2020.	920 953,99	-	-	920 953,99
Energoefektivitātes paaugstināšana PII "Vālodzīte" (notiek ERAF projekta uzraudzība, bet būvdarbi plānoti 2020.gadā)	ERAF	18.07.2018.- 17.01.2021.	1 765 966,00	267 070,00	66 223,73	1 432 672,28
Veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumu pieejamība Tukuma novadā, jo īpaši teritoriālās, nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem, īstenojot vietēja mēroga pasākumus	ESF	28.03.2017.- 31.12.2019.	342 637,00	291 241,45	51 395,55	0,00
"Accelerate SUNSHiNE" – Save your bUildiNg by SanINg Energy being to move more quickly	Horizon 2020	04.2017.- 03.2020.	185035,00	185 035,00	0,00	0,00

“ROBUST”– Rural-Urban Outlooks:Unlocking Synnergies	Horizon 2020	06.2017.-05.2021.	107500,00	107 500,00	0,00	0,00
“Energopārvaldības sacensības IEKRP (Ilgtspējīgas enerģijas un klimata rīcības plāna) ieviešanai pašvaldībās” (“COMPETE4SECAP”)	Horizon 2020	10.2017.-09.2020.	233906,00		0,00	0,00
EK apstiprināts WiFi projekts 12.2018.	WiFi4EU	2019.-2020.	15 000,00	15 000,00		

- Kapitālsabiedrības turpina Kohēzijas fonda līdzfinansētu projektu īstenošanu:

Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Tukumā, 2.kārta	KF	03.04.2017.-02.04.2022.	1 229 114,37	742 365,00	0,00	486 749,37
Siltumavota pārvaldes sistēmas efektivitātes paaugstināšana Tukuma pilsētā (1.kārta “Kurzemes ielas maģistrālo siltumtīklu rekonstrukcija Tukumā, 2.kārta “Siltumtrases rekonstrukcija Zemītes ielas katlu mājas rajonā)	KF	04.2018.-09.2019.	951 084,58	308 078,51	0,00	462 117,77

- Sagatavošanā ir:

Pakalpojumu infrastruktūras attīstība deinstitucionalizācijas plānu īstenošanai Tukuma novadā	ERAF	2019.-2022.	1 812 102,54	1 540 287,16	58 893,32	212 922,04
Kurzemes ielas pārbūve, 2.kārta (plānots sākt būvdarbus)	Pašvald. finansēj.	2019.-2020.	2 417 850	-	-	2 417 850
Pašvaldības autoceļu pārbūve Tukuma novadā 2.kārta	ELFLA	2018.-...				
Irlavas basketbola laukuma izveide	ELFLA	2019.				
Gājēju celiņa izbūve Pūrē	ELFLA	2019.				
Aprīkojuma iegāde Tumes kultūras namam (krēsli, flīģelis)	ELFLA	2019.				
Lestenes tautas nama apkures sistēmas pārbūve	ELFLA	2019.				
Durbes muižas kalpu mājas glābšanas darbi	NKMP	2019.				

Domes priekšsēdētājs

(personiskais paraksts)

Ēriks Lukmans

NORAKSTS PAREIZS
Tukuma novada Domes
Administratīvās nodaļas vadītāja
04.02.2019.

R.Skudra